Збірник наукових праць

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ВІННИЦЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»

ВАНО

Випуск №3(18)

НАУКОВИЙ ВІСНИК

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ОСВІТНІХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

04 - 05 жовтня 2018 р.

Вінниця

УДК 37:159.923](063)
П 86

Рекомендовано до друку Вченою радою КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти» (протокол № 8 від 30.10.2018 р.)

Редакційна колегія:

Анцибор А.І., кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психолого-педагогічної освіти та соціальних наук КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»

Білик О.О., кандидат технічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи та моніторингу якості освіти КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»

Іваниця Г.А., кандидат педагогічних анук, доцент, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи

Маляр О.І., кандидат психологічних наук, доцент кафедри психолого-педагогічної освіти та соціальних наук КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»

Грицай Л.І., лаборант кафедри психолого-педагогічної освіти та соціальних наук КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»

Загальна наукова редакція Анцибора А.І., кандидата психологічних наук, доцента, завідувача кафедри психолого-педагогічної освіти та соціальних наук КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»

Психолого-педагогічні засади формування особистості в умовах глобальних освітніх трансформацій // Науковий вісник КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції [за науковою редакцією А.І. Анцибора]. – Вінниця : ТОВ «Віндрук», 2018. – 127 с.

Збірник містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, що відбулася 4-5 жовтня 2018 року у КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти».

Відображені актуальні проблеми розвитку та формування особистості, що задіяна в освітньому процесі, в умовах змін та трансформацій глобального характеру.

Збірник адресовано педагогам, практичним психологам, соціальним педагогам, викладачам вищих навчальних закладів, студентам, аспірантам, а також усім, хто цікавиться проблемами формування особистості в епоху інформаційного суспільства та глобальних освітніх трансформацій.

Матеріали подані в авторській редакції. Відповідальність за зміст статей несуть їх автори.

За умови передруку публікацій посилання на збірник обов'язкове.

УДК 37:159.923](063)
П 86

© Автори статей, 2018
© КВНЗ «ВАНО», 2018

24. **Мандренко Олена Михайлівна, Склярова Лідія Олексіївна, Щорс Вадим Володимирович**. *Діяльність уповноважених з прав дітей як ефективна форма соціально-педагогічної роботи в сучасному освітньому закладі*
25. **Мартинюк Олена Володимирівна**. *Особливості інтернет-спілкування засобами соціальних мереж*
26. **Мацюк Лариса Петрівна.** *Молодіжна субкультура як фактор соціалізації*
27. **Мусій Ольга Валерівна.** *Актуальні проблеми підліткового виховання*
28. **Назаренко Наталія Анатоліївна.** *Методичний супровід підвищення професійної майстерності фахівців психологічної служби в умовах суспільних трансформацій: інноваційний ракурс. Профілактика виникнення аутсайдерства в професійній діяльності*
29. **Петренко Юлія Ігорівна.** *Перша психологічна допомога людині у надзвичайних ситуаціях*
30. **Ракшун Марина**. *Психологічні основи вольового розвитку підліків в онтогенезі*
31. **Савчук Григорій Васильович, Сухаревський Павло Олексійович.** *Сімейні кризи, які виникли внаслідок екстремальних ситуацій*
32. **Савчук Григорій Васильович.** *Психологічні особливості подружніх стосунків*
33. **Свинарчук Валентин Миколайович.** *Психолого-педагогічні особливості розвитку спеціальної витривалості бігунів на середні дистанції*
34. **Семко Майя Іванівна.** *Формування професійної компетентності керівників освітніх закладів в контексті сучасних інновацій*
35. **Скидан Дмитро Павлович.** *Психологічна підготовка до стресових та надзвичайних ситуацій працівників органів внутрішніх справ*
36. **Сорочан Марина Петрівна.** *Формування здоров'язбережувальної компетентності як сучасна науково-педагогічна проблема*

Часто підлітки розуміють завдання виховати у себе сильну волю досить своєрідно. Вони ніби не помічають проявів волі в повсякденному житті, не хочуть визнати, що і посидюча робота, і постійна старанність також вимагають волі. Вони бачать прояв волі переважно в героїчних вчинках, що здійснюються за якихось виняткових обставин. Прагнучи виховати в собі «справжню» волю, підлітки беруть, як зразок, героїчні вчинки і самі вправляються в якихось вчинках, що здійснюються в екстремальних умовах. Один розповідав, що кожен день сидить у пекучій кропиві, «як у засідці», інший неодноразово вночі ходив на цвинтар, третій спить на голих дошках. Враховуючи таке своєрідне розуміння підлітками завдання виховання волі, дуже важливо вчасно і тактовно показати їм вірний шлях, направити їх зусилля не на безглузді вправи, а на те, щоб розвивати в собі витримку, організованість, вірність слову в повсякденних справах і обов'язках.

Висновок: Таким чином, воля підлітка – це певна сукупність психічних властивостей, яка характеризує досягнутий рівень свідомої саморегуляції особистості; ця сукупність властивостей складається протягом життя.

В підлітковому віці відбувається докорінна перебудова структури активності. Перехід від активності за зовнішньою стимуляцією до вольової активності складає головну особливість вольової активності підліткового віку. Вольова активність підлітків формується і проявляється в діяльності. Як показують дослідження, вольова активність проявляється неоднаково в різних видах діяльності. Нерівність розвитку вольових якостей виражаються також і в тім, що їх прояви відрізняються за силою, витривалістю і широтою. Сила, витривалість і широта є проявами окремих вольових якостей, або активності в цілому та характеризують динамічну сторону вольового розвитку. Воля, таким чином, визначається і як здібність, і як уміння, і як сукупність рис.

Література:

1. Высоцкий А. И. Взаимоотношение потребностей и волевой активности старшеклассников в учебной деятельности / А. И. Высоцкий // Проблема формирования социогенных потребностей. – Тбилиси, 1981. – С. 44–51.
2. Запорожец А. В. Избранные психологические труды : в 2-х т. / А. В. Запорожец // Развитие произвольных движений. – М. : Педагогика, 1986. – 296 с.

Савчук Григорій Васильович,
студент спеціальності 053 «Психологія»
освітнього рівня «Магістр»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»;
Сухаревський Павло Олексійович,
студент спеціальності 053 «Психологія»
освітнього рівня «Магістр»,
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»

СІМЕЙНІ КРИЗИ, ЯКІ ВИНИКЛИ ВНАСЛІДОК ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЙ

Актуальність дослідження. Сімейні відносини протягом життя проходять різні етапи. Це пов'язано із складними ситуаціями побутового, соціального психологічного характеру, а також екстремальними подіями, що характеризуються розбіжностями в поглядах членів сім'ї, незадоволеністю вчинками один одного, суперечками, непорозуміннями, сварками через дрібниці. У психології такі ситуації дістали назву сімейні кризи. Сімейна криза – це порушення укладеної системи відносин членів сім'ї [5]. Виходячи із вище представлених даних кризової консолідації сім'ї та керуючись ідеєю розвитку психологічного і соціального благополуччя при формуванні міцної сім'ї, ми вважаємо за необхідне дослідити проблематику впливу стресогенних чинників, які виникли внаслідок екстремальних ситуацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Будь-яка сімейна криза відображається на кожному членові сім'ї, як психологічний стрес. На думку Л.С. Виготського, криза – це природній і закономірний етап розвитку, в ході якого відбувається кардинальна і бурхлива перебудова соціальної ситуації розвитку. Вчений робить акцент на психологічних механізмах розвитку [3].

Конфліктні ситуації періодично трапляються у кожній сім'ї. Проте не завжди криза є негативною для розвитку сімейних стосунків. Головною метою при цьому є подолання важких обставин нестабільності усіма членами родини спільно.

У вітчизняній психологічній науці явище сімейної кризи досліджували багато науковців. Основними темами досліджень є: сімейні кризи у сім'ях (Р. Федоренко, Л. Сердюк); конфлікти та їх подолання у молодій сім'ї (Л. Омельченко); психопрофілактика міжособистісних конфліктів у сім'ях військовослужбовців (Є. Потапчук); психологічні особливості сімейних стосунків сексуально дезадаптованих пар (І. Леванова); образ «Я» як регулятор подружніх взаємин (Н. Давидюк).

На основі аналізу психолого-педагогічних джерел було виявлено потребу дослідити вплив стресогенних, екстремальних ситуацій на сім'ю та засобів профілактики.

Мета дослідження: дослідити вплив на сім'ю екстремальних ситуацій та зменшити вплив негативних наслідків.

Виклад основного матеріалу. Будь-яка екстремальна ситуація є такою, що викликає стрес. Вплив стресу на організм досліджували такі психологи: В. Мурза, В. Скумін, Є. Суслова, Т. Циганчук, Г. Юрченко. Вони виділяють два види психологічних стресів: інформаційний та емоційний. Ми розглядаємо емоційний стрес, під яким С. Касель [1] та Л. Китаєв-Смик [4] розуміють зміни в поведінці, психіці, з проявом біохімічних та фізіологічних реакцій, як основу виникнення сімейної кризи.

На думку В. Вальдмана, емоційний стрес є процесом сприйняття і переробки особистісно значущої для певного індивіда ситуації чи явища і суб'єктивно сприймається як емоційно-негативна інформація (сигнал «загрози», стан дискомфорту, усвідомлення конфлікту); процес психологічної адаптації до емоційно-негативного стану, зумовленого певними сигналами. В цілому це є комплексом фізіологічних зрушень в організмі [2].

Залежно від того, як реагують різні члени сім'ї на ту ж саму екстремальну ситуацію, змінюються відносини в родині. Одних вона може засмучувати, а інших радувати. Це означає, що для одного члена сім'ї вона може бути вже не такою важкою як для іншого.

На основі стресогенного впливу, породженого екстремальною ситуацією, виникають сімейні конфлікти, які з часом, за умови їх не усунення, можуть переходити в сімейні кризи. Тому, на нашу думку, для зменшення негативного впливу необхідно працювати над собою і вчитися розуміти інших людей, виховувати в собі емпатію, толерантність до інших членів сім'ї, терплячість, а також мобільність і активність у вирішенні складних сімейних ситуацій і проблем. Адже труднощі, пов'язані з екстремальними ситуаціями у сімейному колі, потребують взаєморозуміння та підтримки кожного в сім'ї.

Висновок

Екстремальні ситуації бувають різного характеру, тому потрібно враховувати готовність до них всіх членів сім'ї. Допомога та підтримка грає важливу роль для їх подолання.

Аналіз літератури дає нам зрозуміти, що кризи, породжені екстремальними ситуаціями, потребують глибокого розгляду, особливо їх різних аспектів – в молодої сім'ї, сім'ї з дошкільнятами і так далі.

Література:

1. Kasl S. Epidemiological contributions to the study of work stresses / Cooper C.L., Payne R. (ed). // Stress at work. – Chichester: Wiley, 1978. – P. 3–48.
2. Вальдман А. Психофізіологічна регуляція емоційного стресу [Текст] / А. Вальдман // Актуальные проблемы стресса. – Кишинев: «Штиинца», 1996. – С. 34–43.
3. Інтернет ресурс – [режим доступу: http://kavetskajaam.blogspot.com/2013/11/blog-post_3284.html]

4. Китаев-Смык Л. А. Психология стресса [Текст] / Л. А. Кижаев-Смык. – М.: Наука, 1983. – С. 114–184.
5. Пезешкіан Н. Позитивна сімейна психотерапія: родина як терапевт. – М., 1993. – С. 231.

Савчук Григорій Васильович,
студент спеціальності 053 «Психологія»
заочної форми навчання
КВНЗ «Вінницька академія неперервної освіти»

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОДРУЖНІХ СТОСУНКІВ

Анотація: *У статті висвітлено теоретичні аспекти подружніх стосунків, причини конфліктів між парами. Виокремлено аспекти міжособистісної адаптація подружжя. Визначено сутність поняття «адаптація», «інтеграція».*

Ключові слова*: подружні стосунки, конфлікти, адаптація, інтеграція.*

Annotation: *In the article the theoretical aspects of matrimonial relations, reason of conflicts, are reflected between pair. The aspects of interpersonality are selected adaptation of the married couples. Certainly essence of concept «adaptation», «integration».*

Keywords: *matrimonial relations, conflicts, adaptation, integration*

Актуальність дослідження. Сьогодні сім'я стикається з цілою низкою нових проблем, значною мірою втрачає здатність виконувати життєво необхідні функції і стоїть на порозі кризи. З огляду на це, можна говорити, що ситуація з внутрішньосімейними стосунками поступово погіршується внаслідок збільшення протиріч і конфліктів у суспільстві. Питання про зміцнення шлюбу та поліпшення шлюбної структури населення набуває державного значення у зв'язку з проблемою народжуваності. Вирішення таких проблем немислиме без вивчення механізмів внутрішньосімейних відносин. Психологічний клімат сім'ї не є чимось незмінним, даним раз і назавжди. Його створюють члени кожної родини і від їхніх зусиль залежить, яким він буде: сприятливим чи несприятливим. Спільне життя вимагає від подружжя вирішення конфлікту – готовності до видалення егоїзму в шлюбі, вміння враховувати потреби партнера, поступатися один одному, розвивати в собі такі якості, як взаємна повага, довіра, взаєморозуміння, а подібні, незаконні відносини, лише допомагають втекти від конфлікту, але не з метою його вирішення.

Короткий аналіз останніх досліджень та публікацій з проблеми.

Дослідження М.І. Алексєєвої, Т.В. Говорун, С.В. Дворняка, В.І. Зацепіна, Т.С. Кириленко, С.В. Ковальова, О.С. Кочаряна, М.М. Обозова дозволяють стверджувати про наявність кризи, в якій опинилась сьогодні українська сім'я.

Мета наукової публікації – теоретичний аналіз психологічних особливостей подружніх подружніх стосунків.

Виклад основного матеріалу дослідження

Більшість психологів, які досліджують сімейні взаємини, підкреслюють важливість початкового періоду розвитку сім'ї. На цій стадії формується модель майбутніх сімейних стосунків, здійснюється розподіл прав і обов'язків, утворення духовних зв'язків між партнерами. У молодих сім'ях спостерігається підвищена потреба у визнанні, у взаєморозумінні, актуалізуються проблеми психологічної і побутової адаптації.

Протягом цього етапу змінюється інтенсивність почуттів партнерів, встановлюється просторова і психологічна дистанція між молодим подружжям і їх генетичними сім'ями.

Перші роки спільного життя – це початкова стадія життєвого циклу сім'ї, на якій відбувається формування індивідуальних стереотипів спілкування, узгодження систем цінностей і вироблення загальної світоглядної позиції подружжя. На цій стадії